

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av tobakslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av tobakslagen (RP 221/2024 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Reetta Honkanen, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Jari Keinänen, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Laura Terho, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör för miljöhälsovård Tomi Kekki, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- tullöverinspektör Anna Kallio, Tullen
- ledande expert Reija Kauppi, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- specialsakkunnig Otto Ruokolainen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- specialsakkunnig Ida-Mari Elfving-Gustafsson, Ålands landskapsregering
- landskapsläkare Knut Lönnroth, Ålands landskapsregering
- jurist Marcus Söderholm, Ålands landskapsregering
- lagberedare Lotta Wickström, Ålands landskapsregering
- social- och hälsovårdsminister Arsim Zekaj, Ålands landskapsregering
- ordförande Maria Juusela, Doctors Against Tobacco - Finlands nätverk
- verksamhetsledare Juha Mikkonen, Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf
- ordförande Klas Winell, God medicinsk praxis, Finska Läkarföreningen Duodecim
- ordförande Margareeta Häkkinen, Föreningen för addiktionsmedicin i Finland rf
- ordförande Kari Reijula, Ett rökfritt Finland 2030/Suomen ASH ry
- verksamhetsledare Anne Taulu, ASH Finland rf
- expert Katri Saarela, Cancerorganisationerna.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Utbildningsstyrelsen
- HUS-sammanslutningen, Giftinformationscentralen
- Filha ry
- Turism- och Restaurangförbundet rf
- SOSTE Finlands social och hälsa rf

Betänkande ShUB 9/2025 rd

- Finska Läkarföreningen Duodecim
- Finlands Tandläkarförbund rf
- Finlands Olympiska Kommitté rf
- Finlands Hjärtförbund rf
- Finlands Hälsovårdarförbund FHVF rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att tobakslagen ändras. Ändringsbehovet beror på en ändring i tolkningen av läkemedelslagen som gjort att så kallade nikotinpåsar får säljas fritt.

Genom propositionen genomförs föresatsen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering att nikotinpåsar ska inkluderas i tobakslagens tillämpningsområde, och försäljning tillåtas med beaktande av de bestämmelser som föreskrivs för detta. Syftet med bestämmelserna är att förhindra användningen bland ungdomar, grå import och illegal handel samt att motverka organiserad brottslighet. Detaljförsäljning blir tillståndspliktig, det föreskrivs om samma nikotigränser som i grannländerna och endast smaker riktade till vuxna tillåts.

Regeringen föreslår att det till tobakslagen fogas en definition av rökfria nikotinprodukter som omfattar nikotinpåsar och produkter som har en nära likhet med sådana. Typiskt är det fråga om snusliknande produkter som inte innehåller tobaksplanta men som innehåller nikotin och som till användningssätt och utseende motsvarar traditionell tobak för användning i munnen.

För rökfria nikotinprodukter föreskrivs enligt förslaget en nikotigräns och på produkterna tillämpas ett förbud mot karakteristiska dofter eller smaker med undantag av smakerna mentol och mint. Till övriga delar föreslås det att bestämmelserna om rökfria nikotinprodukter i stort sett ska motsvara tobakslagens bestämmelser om tobaksprodukter och nikotinvätskor. Detaljhandelsförpackningarna för sådana produkter ska vara försedda med hälsovarningar och förpackningarnas utformning ska förenhetligas. Detaljhandeln med produkterna görs tillståndspliktig och parthandeln anmälningspliktig samtidigt som distansförsäljningen av produkterna förbjuds. För införseln ska det införas bland annat kvantitativa gränser och tidsgränser. Det ska tas ut avgifter för övervakningen av produkterna och försäljningen av dem. Användningen av rökfria nikotinprodukter ska vara förbjuden i lokaler och på utomhusområden som används av daghem eller läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning och på utomhuslekplatser. Det föreslås vara förbjudet för personer under 18 år att inneha och importera alla slag av tobakssurrogat.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den frysningsperiod som avses i direktivet om tekniska föreskrifter har löpt ut. Dock avses de bestämmelser som gäller egenskaperna hos rökfria nikotinprodukter och detaljhandelsförpackningarna för dem träda i kraft först senare. Dessutom ingår det flera övergångsbestämmelser i den föreslagna lagen.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att tobakslagen ändras till följd av en ändring i tolkningen av läkemedelslagen som gjort att nikotinpåsar får säljas fritt. Regeringen föreslår att det till tobakslagen fogas en definition av rökfria nikotinprodukter som omfattar nikotinpåsar och produkter som har en nära likhet med sådana. För rökfria nikotinprodukter föreslås en nikotingräns och det föreslås ett förbud mot karakteristiska dofter eller smaker, med undantag för vissa specifika smaker. Till övriga delar föreslås det att bestämmelserna om rökfria nikotinprodukter i stort sett ska motsvara tobakslagens bestämmelser om tobaksprodukter och nikotinvätskor.

Det föreslagna lagutkastet baserar sig på regeringens proposition med förslag till lag om ändring av tobakslagen (RP 38/2024 rd), som lämnades till riksdagen den 18 april 2024. Riksdagen godkände ändringen av tobakslagen den 9 oktober 2024 i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande om ändringen (ShUB 8/2024 rd) (riksdagens svar RSv 76/2024 rd). Efter det att lagen hade blivit antagen uppdagades det emellertid att de bestämmelser som gäller smakerna på nikotinpåsarna hade kunnat gynna ett enskilt företag. I den regeringspropositionen föreslogs det att karakteristiska dofter och smaker ska vara förbjudna i nikotinpåsar och andra rökfria nikotinprodukter, med undantag av smakerna mentol, mint, te, ingefära, rosmarin och trä. Regeringen beslutade i oktober 2024 att lagen i fråga inte ska föredras för republikens president för stadfästelse, utan beredningen av lagen inleds på nytt för att trygga en rättvis och öppen konkurrens samt en jämlik och icke-diskriminerande behandling av företagare.

Republikens president beslutade den 8 november 2024 att inte stadfästa lagen, varefter den icke stadfästa lagen återgick till riksdagen (ISL 1/2024 rd). Riksdagen förkastade lagen den 28 november 2024 och godkände i sin skrivelse (RSk 30/2024 rd) ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bereder en ny regeringsproposition om rökfria nikotinprodukter så att aktuella uppgifter om lagberedningen gällande dessa nikotinprodukter i närområdena beaktas vid beredningen.

En väsentlig ändring i det nu aktuella lagutkastet jämfört med det tidigare lagförslaget (RP 38/2024 rd) är att endast mint och mentol är tillåtna karakteristiska smaker i rökfria nikotinprodukter. I övrigt motsvarar den aktuella propositionen till centrala delar regeringens proposition RP 38/2024 rd.

Utskottet betonar att det är viktigt att rökfria nikotinprodukter omfattas av tobakslagen. I och med den föreslagna regleringen får tobakssurrogat i fortsättningen inte säljas till eller innehas eller föras in i landet av personer under 18 år (53, 62 och 118 § i lagförslaget). Utskottet anser det vara särskilt viktigt att syftet med den föreslagna regleringen är att förebygga i synnerhet användning bland unga och att stödja dem som står i kontakt med barn och unga, såsom idrottsföreningar, att besluta om åtgärder för att förebygga nikotinberoende bland minderåriga. Utskottet ser också som viktigt det mål som skrivits in i propositionsmotiven (s. 3) om att förebygga grå import och illegal handel samt att motverka organiserad brottslighet genom att inkludera rökfria nikotinprodukter i tobakslagens tillämpningsområde.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Utskottet hänvisar till sitt betänkande om det tidigare lagförslaget ShUB 8/2024 rd och understöder också den nu föreslagna lagen. Utskottet föreslår att lagförslaget godkänns med de ändringar som föreslås nedan.

Allmänna rökförbud

Utskottet stöder det föreslagna 74 § 3 mom. om att användningen av rökfria nikotinprodukter förbjuds i lokaler och på utomhusområden som används av daghem eller läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning och på utomhuslekplatser. Utskottet anser att förslaget gör det möjligt att bättre än för närvarande vid läroanstalterna ingripa i användningen av alla slag av tobakssurrogat, såsom nikotinpåsar och snus samt elektroniska cigaretter med eller utan nikotin. Dessutom betonar utskottet förbudets betydelse i strävan att skydda barn mot livshotande nikotinförgiftning som kan orsakas av att barn får i sig nikotinpåsar.

I vissa sakkunnigyttranden ansågs det att förbudet mot användning av rökfria nikotinprodukter särskilt i fråga om lokaler som används av unga bör vara mer omfattande än vad som föreslås i propositionen. Användningsförbud föreslogs till exempel för utomhusområden i anslutning till ungdomslokaler och ungdomsverkstäder samt för motionslokaler inomhus för barn och unga. Utskottet konstaterar att många idrotts- och hobbylokaler är avsedda för alla åldrar, inte enbart för unga, vilket gör det svårt att i lagstiftningen utgå från unga som användare. Utskottet anser dock att det är viktigt att i samhället på olika sätt främja att tobaks- och nikotinprodukter inte används i motions- och hobbylokaler. Utskottet noterar också att hälsosamma levnadsvanor, inklusive drogfrihet, har inkluderats i kriterierna för allmänt understöd till idrottsfrämjande organisationer.

Förpackningspåskrifter

Utskottet anser det vara viktigt att de rökfria nikotinprodukternas förpackningspåskrifter minskar användningen. I propositionen föreslås det att detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter ska vara försedda med bland annat hälsovarningar på finska och svenska (39 a §). Dessutom föreslås det att utseendet på rökfria nikotinprodukter och detaljhandelsförpackningar för dem förenhetligas (39 b §).

Det finns enligt propositionsmotiven (s. 24) vetenskapliga bevis för att ett förenhetligande av förpackningarna för tobaksprodukter gör dem mindre attraktiva och gör varningsmärkningarna mer synliga. I detta avseende kan effekterna antas vara likartade även för nikotinpåsar. Förenhetligandet är enligt utskottet ett centralt sätt att minska nikotinpåsarnas och andra rökfria nikotinprodukters attraktivitet särskilt bland barn och unga.

Utskottet noterar dock att det i förslaget inte förutsätts några figurativa hälsovarningar för rökfria nikotinprodukter på samma sätt som det i den gällande regleringen med stöd av direktivet om tobaksvaror (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU om upphävande av direktiv 2001/37/EG) förutsätts i fråga om tobaksprodukter avsedda för rökning, till exempel cigaretter och rulltobak. Utskottet betonar att frågan behöver följas upp och regleringen vid behov ändras så att den kräver figurativa varningar också för rökfria nikotinprodukter.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Begränsning av smaker

Utskottet välkomnar att man i propositionen strängare än i den tidigare propositionen (RP 38/2024 rd) har begränsat mängden karaktéristiska smaker som får förekomma i rökfria nikotinprodukter. Utöver tobakssmak förblir ändå smakerna mentol och mint enligt propositionen tillåtna i rökfria nikotinprodukter (25 a §:n 1 mom. 2 punkten), även om de karaktéristiska dofterna och smakerna, inklusive mentol och mint, i och med det nuvarande tobaksdirektivet förbjöds i fråga om vissa tobaksprodukter framför allt på grund av att de konstaterats vara lockande i synnerhet för ungdomar.

I nästan alla sakkunnigyttranden ansågs att rökfria nikotinprodukter inte bör tillåtas ha några karaktéristiska dofter eller smaker alls, eftersom alla karaktéristiska dofter och smaker kan tilltala minderåriga. I synnerhet mentol, som ökar nikotinhalten i kroppen, bör enligt sakkunnigutfrågningen inte tillåtas. Turism- och Restaurangförbundet rf konstaterade dock att det i rökfria nikotinprodukter är nödvändigt att tillåta smak av åtminstone mentol och mint, men att de strikta bestämmelserna som föreslås i propositionen i fråga om smaksättning styr finländarna att från utlandet skaffa nikotinpåsar som smaksatts på annat sätt.

Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet har förslaget till bestämmelser om begränsning av smaken på rökfria nikotinprodukter uppstått som ett resultat av politisk ändamålsenlighetsprövning. Om mängden tillåtna smaker begränsas jämfört med det som föreslås i propositionen, försämras enligt erhållen utredning de rökfria nikotinprodukternas attraktivitet jämfört med snus. Om mängden tillåtna smaker däremot utökas jämfört med vad som föreslås i propositionen, ökar produkternas attraktivitet särskilt ur barnens och de ungas synvinkel.

I propositionsmotiven (s. 15) konstateras att genom att begränsa undantaget från förbudet mot karaktéristiska dofter och smaker till mentol och mint förbjuds till exempel söta godis-, frukt- och bärsmaker, som kan anses vara särskilt riktade till barn. En betydande del av de nikotinpåsar som säljs är enligt motiveringen sådana att namnen på deras smaker hänvisar till mentol och mint. Även i Danmark har man för avsikt att förbjuda karaktéristiska dofter och smaker i nikotinpåsar, med undantag av mentol. Även om också mentol och mint kan intressera barn och unga kan de smakerna enligt propositionsmotiven (s. 37) dock inte anses vara riktade uttryckligen till barn och unga på samma sätt som exempelvis söta godis- eller fruktsmaker och de bedöms inte vara lockande särskilt för minderåriga.

Trots det förbud mot karaktéristiska dofter och smaker som föreslås i propositionen får rökfria nikotinprodukter dessutom smaka tobak (2 § 25 punkten). Till denna del är den föreslagna regleringen förenlig med bestämmelserna om vissa tobaksprodukter och nikotinvätskor. Vid utskottets sakkunnigutfrågning uttrycktes oro över att tobakssmaken kan vänja användarna av nikotinprodukter vid användning av tobaksprodukter. Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet finns det inga undersökningar om att uttryckligen tobakssmaken i till exempel nikotinvätskor skulle sporra användarna att övergå till tobaksprodukter. Utskottet betonar behovet av att i fråga om detta hålla sig uppdaterad om aktuella forskningsrön och utifrån dem bedöma behovet av ändringar i lagstiftningen.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Nikotingräns

I propositionen föreslås det att rökfria nikotinprodukter får innehålla högst 16,6 milligram nikotin per gram produkt (25 a § 1 mom. 1 punkten). Propositionen innehåller inget förbud mot tillsatser som underlättar upptaget av nikotin i rökfria nikotinprodukter. Förslaget motsvarar till dessa delar den tidigare propositionen (RP 38/2024 rd).

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att den i propositionen föreslagna nikotingränsen är anmärkningsvärt hög. I alla sakkunnigyttranden som behandlade frågan med tanke på folkhälsan ansågs den föreslagna nikotingränsen vara för hög. Nikotin klassificeras som ett starkt beroendeframkallande gift med många olika skadeverkningar. Nikotinets toxicitet och graden av nikotinberoende är högre ju högre nikotinmängden och nikotinhalten är i den använda produkten. Redan små doser av nikotin kan orsaka förgiftningssymtom och större doser är särskilt farliga för barns och ungas kropp som ännu utvecklas. Turism- och Restaurangförbundet rf konstaterade dock att nikotingränsen åtminstone måste vara förenlig med den föreslagna propositionen för att resandeinförseln av nikotinpåsar och den gråa marknaden inte ska växa.

Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet har man kommit fram till den nikotingräns som föreslås i propositionen genom att överväga propositionens mål: å ena sidan vill man skydda folkhälsan, särskilt barns och ungas hälsa, och å andra sidan vill man behålla nikotinpåsar som ett tillräckligt attraktivt alternativ till snus. När nikotinhalten är lägre än 16,7 milligram per gram produkt överskrider inte gränsvärdet för akut toxicitet i fråga om nikotin enligt den s.k. CLP-förordningen. Då krävs inte heller någon påskrift på detaljhandelsförpackningen om produktens akuta toxicitet.

Utskottet konstaterar att av de nordiska länderna har tills vidare endast Island föreskrivit en nikotingräns för nikotinpåsar: 20 milligram nikotin per gram produkt. Inte heller Estland har fastställt någon övre gräns. I Sverige publicerades i mars 2024 ett betänkande där det föreslås att nikotinhalten får vara högst 12 milligram per gram produkt. I Danmark har det i sin tur föreslagits att nikotinpåsar ska få innehålla högst 9 milligram nikotin per påse. I Danmark ska man fastställa en nikotingräns för nikotinpåsarnas nikotinhalt som motsvarar nikotinhalten i cigaretter. Norge har ingen nikotingräns, men det finns ett godkännandeförfarande för produkterna. Enligt erhållen utredning har dock inga nikotinpåsar godkänts till den norska marknaden, men i Norge är det tillåtet att sälja snus.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att halterna av nikotinprodukter som säljs i olika länder kan vara svåra att uppfatta för konsumenterna, då nikotingränsen i en del länder anges per gram och i andra länder per påse. Nikotingränserna i de olika länderna kan således inte direkt jämföras med varandra. I propositionen föreslås en gräns per gram, det vill säga 16,6 milligram per gram oberoende av hur mycket påsen väger. Vidare föreslås påsstorleken begränsas så att den inte får väga mindre än 0,5 gram eller mer än 1 gram. I länder med nikotingräns per påse inverkar påsens vikt på hur stark nikotinblandningen får vara. T.ex. i Danmark kan produktens nikotinhalt per gram (milligram per gram) beroende på påsens storlek överstiga eller underskrida det som föreslås i den aktuella propositionen. Detsamma gäller det lagutkast som var på remiss på Åland, där nikotingränsen föreslogs vara högst 10 milligram nikotin per påse.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

De nordiska regeringarna svarade i december 2024 på fråga E 21/2024 om nikotinhalten i vitt snus (dvs. i praktiken nikotinpåsar). I svaret konstateras att ett gränsvärde för nikotin som är gemensamt för alla nordiska länder kan skydda barn och unga och minska barns och ungas möjligheter att köpa vitt snus i ett annat nordiskt land där en högre nikotinhalt är tillåten, samtidigt som gränshandeln underlättas. Å andra sidan värnar arbetet enligt erhållen utredning om den nationella självbestämmanderätten inom folkhälsoområdet. Enligt de nordiska regeringarnas bedömning är det inte aktuellt att inleda ett nordiskt samarbete för att uppnå en gemensam högsta nikotinhalt för tobaksfria nikotinpåsar i väntan på en rapport från Nordens välfärdscenter, som kan ge mer information om situationen i Norden.

Utskottet konstaterar att rapporten blev klar i mars 2025. I rapporten betonas behovet av att harmonisera lagstiftningen, inklusive begränsningarna av nikotinhaltarna, för att kunna skydda unga från att utveckla ett nikotinberoende och för att underlätta gränsöverskridande kontroll. Enligt rapporten kan enhetliga bestämmelser också förhindra att produkter skaffas från länder där regleringen är mindre strikt. Även om det ännu inte har fattats några konkreta samnordiska beslut är rapporten en utgångspunkt för diskussionen och för en eventuell harmonisering av regleringen i framtiden.

Ikraftträdande

I propositionen föreslås det att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt efter det att frysningsperioden enligt TRIS-direktivet har avslutats. Frysningsperioden löpte ut den 27 februari 2025. Valvira föreslår dock i sitt yttrande att tiden mellan det att lagen stadfästs och träder i kraft bör vara tre månader, eftersom inrättandet av nya myndighetsförfaranden och införandet av dem i de elektroniska systemen och den praktiska verksamheten förutsätter att myndigheterna och aktörerna inom branschen har skälig tid på sig att förbereda sig. Eftersom lagförslagets innehåll i huvudsak har varit oförändrat redan från hösten 2024 (RSv 76/2024 rd, ShUB 8/2024 rd, RP 38/2024 rd), bör statsrådet enligt utskottet ännu bedöma möjligheterna att sätta lagen i kraft snabbare än Valvira föreslagit. Utskottet instämmer i det som sägs i propositionsmotiven (s. 49) om att nuläget är förknippat med risker som utgör ett hot mot folkhälsan och i synnerhet mot barns och ungas hälsa.

Uppföljning och fortsatt beredning

Utskottet ser det som nödvändigt att statsrådet följer hur den föreslagna regleringen fungerar särskilt med tanke på minskad grå import, främjande av folkhälsan, minskning av skillnaderna i välfärd och hälsa samt förebyggande av användning bland unga och vid behov snabbt vidtar åtgärder för att ändra regleringen (*Utskottets förslag till uttalande 1*). Regleringen i Finland bör följas upp också i förhållande till regleringen i de övriga nordiska länderna och andra närområden. Utskottet betonar att statsrådet aktivt bör främja en så låg nikotinhalt i rökfria nikotinprodukter som möjligt som är gemensam för alla nordiska länder och andra närområden samt en enhetlig reglering som främjar folkhälsan. Utskottet betonar att i synnerhet om det i de nordiska länderna eller i Finlands närområden föreskrivs om lägre nikotinhalter än i Finland eller strängare begränsningar av aromämnen eller tillsatsämnen, bör Finlands reglering till denna del snabbt förenhetligas med regleringen i fråga (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Utskottet betonar att man vid den fortsatta beredningen måste främja åtgärder som minskar användningen av tobaks- och nikotinprodukter. Enligt utskottets sakkunnigutfrågning skulle en höjning av åldersgränsen i tobakslagen vara en effektiv åtgärd för att minska inledandet av användning av nikotinprodukter bland unga vuxna. Med hänvisning också till utskottets tidigare utlåtanden (ShUB 8/2024 rd, s. 6—7, och ShUB 2/2022 rd, s. 4—5) anser utskottet att det är viktigt att man vid den fortsatta beredningen av tobakslagen bedömer om åldersgränsen ska höjas från 18 till 20 år och att den fortsatta beredningen av tobakslagen också till denna del genomförs så att den främjar folkhälsan och minskad användning. Utskottet betonar starkt kravet på drogfrihet också i fråga om tobaks- och nikotinprodukter i idrotts- och fritidsverksamhet för barn och unga. (*Utskottets förslag till uttalande 3*)

Avslutningsvis välkomnar utskottet det beslut som statsminister Orpos regering fattade vid halvtidsöversynen om att skärpa skatten på nikotinpåsar och elektroniska cigaretter. Nikotinprodukter omfattas sedan början av 2024 av tobaksbeskattningen. Den skärpta tobaks- och nikotinbeskattning väntas dämpa efterfrågan särskilt bland unga.

DETALJMOTIVERING

67 §. Kvantitativa begränsningar för resandeförsel. Utskottet noterar att det i 63 § 2 mom. i den gällande tobakslagen föreskrivs om resandeförsel av rökfria tobaksprodukter (tuggtobak, tobak för användning i näsan och tobak för användning i munnen) att produkterna ska föras in *för eget personligt bruk*. I lagens 67 § 2 mom. om de kvantitativa begränsningarna för resandeförsel av andra tobaks- och nikotinprodukter i de fall då produkterna inte är försedda med varningsmärkningar på finska och svenska, föreskrivs att en enskild person endast får föra in produkter *för eget bruk*. Enligt förarbetena till tobakslagen avses med eget bruk på motsvarande sätt som i punktskattelagen inte bara en privatpersons personliga bruk, utan produkterna kan också användas av den berörda personens familj eller ges som gåva.

Med tanke på tillsynen skulle det vara en utmaning om bestämmelserna om rökfria tobaksprodukter, såsom snus, skilde sig från de rökfria nikotinprodukter som till sitt yttre liknar dem. Utskottet anser också i övrigt att det är motiverat att regleringen till denna del är enhetlig i fråga om alla tobaksprodukter.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att kravet om att produkter förs in för eget bruk utvidgas att enhetligt omfatta alla de produkter som avses i 67 § 1 mom. Således kan produkterna inte föras in till exempel för familjens bruk eller som gåva. Bestämmelsen föreslås också kompletteras med uttrycket ”med sig” för att förtydliga att regleringen i 67 § gäller endast resandeförsel. Annan import av produkterna är inte heller i nuläget tillåtet för privatpersoner, eftersom en privatperson enligt 65 § inte får skaffa eller ta emot produkterna från en näringsidkare per post, som varu-transport eller på något annat sätt från andra länder.

74 §. Allmänna rökförbud. Paragrafens 3 mom. ändras genom propositionen RP 213/2024 rd. Propositionens ändring föreslås samordnas med den ändring i 3 mom. som föreslås i den nu aktuella propositionen RP 221/2024 rd.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

109 §. Brott vid försäljning av tobak. I propositionen föreslås det att regleringen om brott vid försäljning av tobak utvidgas till att gälla också lagstridig försäljning av rökfria nikotinprodukter. Bestämmelsen föreslås förtydligas i fråga om de näringsidkare som har ett sådant detaljhandels-tillstånd som beviljats med stöd av den gällande tobakslagen (549/2016). Paragrafens 3 mom. föreslås kompletteras med en hänvisning till 49 § om anmälningar som gäller detaljhandelstillstånd, på samma sätt som 48 § om anmälan om gammalt tillstånd.

Övergångsbestämmelser. Även övergångsbestämmelsens 4 mom. föreslås kompletteras med en hänvisning till 49 § (anmälningar som gäller detaljhandelstillstånd), på samma sätt som 48 § om anmälan om gammalt tillstånd.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 221/2024 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner tre uttalanden. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av tobakslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tobakslagen (549/2016) 2 § 25 och 33 punkten, 6 § 1 punkten, det inledande stycket i 8 § 1 mom., 22 § 1 mom., 30 § 3 mom., 31 och 34 §, det inledande stycket i 40 §, 44 § 1 mom., rubriken för 48 §, 48 § 1 mom., 50 § 1 mom., 52 a §, 53 § 1 mom., 58 och 59 §, 60 § 2 mom. 1 punkten, 60 § 3 och 4 mom., 62, 65 och 66 §, 67 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom., 74 § 1 mom. 6 punkten och 3 mom., 81 §, 90 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 90 § 3 mom. 3 punkten, 91 § 2 mom., det inledande stycket i 91 § 4 mom., 91 § 4 mom. 5 punkten, 94 § 2 och 3 mom., 97 § 1 mom. 1, 2 och 6 punkten, det inledande stycket i 100 § 1 mom., 100 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 109 §, 113 § 2 mom. samt 117, 118 och 119 §,

av dem det inledande stycket i 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 547/2022, det inledande stycket i 40 § sådant det lyder i lag 136/2022, 52 a, 58 och 65 §, 74 § 1 mom. 6 punkten ~~och 3 mom.~~, det inledande stycket i 91 § 4 mom., 91 § 4 mom. 5 punkten, 94 § 3 mom. och 117 § sådana de lyder i lag 283/2022, 60 § 4 mom., 97 § 1 mom. 1, 2 och 6 punkten och 109 § sådana de lyder i lag 1374/2016, 74 § 3 mom. sådant det lyder i lag /, 94 § 2 mom. sådant det lyder i lag 701/2018, det inledande stycket i 100 § 1 mom. och 100 § 1 mom. 3 och 4 punkten sådana de lyder i lag 262/2022 och 119 § sådan den lyder i lag 248/2019, och

Betänkande ShUB 9/2025 rd

fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 248/2019, 1170/2022 och 212/2023, en ny 14 a-punkt, till lagen nya 25 a, 29 a, 29 b och 39 a–39 c §, till 67 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 283/2022, en ny 4 punkt, till 80 § ett nytt 2 mom. och till 91 § 4 mom., sådant det lyder i lag 283/2022, nya 6 och 7 punkter som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

14 a) *rökfria nikotinprodukter* tobakssurrogat som till användningssättet motsvarar en i 10–12 punkten avsedd tobaksprodukt och som innehåller nikotin,

25) *karakteristisk doft eller smak* en doft eller smak av annat än tobak, till följd av en tillsats eller kombination av tillsatser, som är tydligt märkbar före eller under användningen av en tobaksprodukt, nikotinvätska, nikotinfri vätska för förångning eller rökfri nikotinprodukt,

33) *försäljningsdisk* kundtjänsten på ett försäljningsställe från vilken tobaksprodukter, nikotinvätskor eller rökfria nikotinprodukter överläts eller säljs,

6 §

Valviras uppgifter

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (*Valvira*) ska styra regionförvaltningsverken och kommunerna när de fullgör sina uppgifter enligt denna lag. Valvira ska övervaka

1) efterlevnaden av bestämmelserna om ingredienser, utsläpp, brandsäkerhet, kvalitet och tekniska egenskaper i fråga om tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare, nikotinvätskor, nikotinfria vätskor för förångning, örtprodukter för rökning och rökfria nikotinprodukter,

8 §

Kommunens uppgifter

Kommunen ska inom sitt område i samarbete med välfärdsområdet sörja för den lokala verksamheten för rökavvänjning och avvänjning från användning av andra nikotinhaltiga produkter. Kommunen ska inom sitt område övervaka

Betänkande ShUB 9/2025 rd

22 §

Allmänna skyldigheter för tillverkare och importörer av vissa andra produkter

Tillverkare och importörer av sådana elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare, nikotin-vätskor, nikotinfria vätskor för förångning, örtprodukter för rökning eller rökfria nikotinprodukter som är avsedda att säljas eller på annat överlåtas i näringsverksamhet svarar för att dessa produkter stämmer överens med gällande bestämmelser och föreskrifter.

— — — — —

25 a §

Krav för rökfria nikotinprodukter

Till konsumenter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas rökfria nikotinprodukter som

- 1) innehåller mer nikotin än 16,6 milligram per gram produkt,
- 2) har en karakteristisk doft eller smak; rökfria nikotinprodukter får dock smaka mentol eller mint.

Rökfria nikotinprodukter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas till konsumenter som färdiga dosenheter vars vikt understiger 0,5 gram eller överstiger 1 gram.

Vad som i 11 § 1 mom. 2, 3, 5, 7 och 9 punkten föreskrivs om tobaksprodukter tillämpas även på rökfria nikotinprodukter.

29 a §

Anmälningar om rökfria nikotinprodukter

En tillverkare eller importör av rökfria nikotinprodukter ska på förhand göra en anmälan till Valvira om en produkt som den avser att börja sälja eller på annat sätt överlåta till konsumenter. Det ska också göras en anmälan för varje väsentlig ändring av produkten innan den ändrade produkten börjar säljas eller på annat sätt överlåtas till konsumenter.

Den anmälan som avses i 1 mom. ska innehålla

- 1) tillverkarens namn och kontaktuppgifter, en ansvarig juridisk eller fysisk person inom EU och importören till EU,

- 2) en förteckning över alla ingredienser som ingår i produkten, uppdelad på varumärke och sort, med uppgift om kvantiteter på ingredienserna,

- 3) toxikologiska uppgifter avseende produktens ingredienser, särskilt med hänsyn till deras beroendeframkallande effekter,

- 4) information om nikotindoser vid konsumtion under förhållanden som är normala eller som rimligen kan förutses,

- 5) en försäkran om att tillverkaren eller importören tar fullt ansvar för produktens kvalitet och säkerhet när den släpps ut på marknaden och används under förhållanden som är normala eller som rimligen kan förutses.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

29 b §

Försäljningsvolymerna för rökfria nikotinprodukter

Tillverkaren eller importören av rökfria nikotinprodukter ska årligen till Valvira lämna uppgifter om försäljningsvolymerna för rökfria nikotinprodukter, uppdelade på varumärke och sort.

30 §

Metod, format och tidpunkt för lämnande av uppgifter om vissa andra produkter

Närmare bestämmelser om metoden och formatet för lämnande av de uppgifter som avses i 26, 27, 29 a och 29 b § och om tidpunkten för lämnande av de uppgifter som avses i 27 §, 28 § 1 mom. och 29 b § får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

31 §

Allmänna bestämmelser för detaljhandelsförpackningar

Tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning, nikotinvätskor, nikotinfria vätskor för förångning och rökfria nikotinprodukter får säljas eller på annat sätt överlåtas till konsumenter endast i detaljhandelsförpackningar som stämmer överens med denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt med relevant EU-lagstiftning. Cigarer får dock överlåtas även separat, om de är försedda med de märkningar som avses i 32 § 1 mom. 1 punkten.

34 §

Minsta tillåtna förpackningsstorlek för tobaksprodukter och rökfria nikotinprodukter

Detaljhandelsförpackningar med tobaksprodukter ska innehålla minst 20 cigaretter, 30 gram rull- eller piptobak eller 10 cigariller. Detaljhandelsförpackningar med rökfria nikotinprodukter ska innehålla minst 20 dosenheter eller 30 gram produkter i lösvikt.

Tobaksprodukter och rökfria nikotinprodukter får inte, med undantag för cigarer, säljas eller på annat sätt överlåtas till konsumenterna i detaljhandelsförpackningar som innehåller mindre förpackningar eller som kan delas upp i mindre förpackningar.

I syfte att genomföra EU-lagstiftningen får det genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet föreskrivas om minsta tillåtna storlek på detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter.

39 a §

Märkning av detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter

Detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter ska vara försedda med

Betänkande ShUB 9/2025 rd

- 1) en förteckning över alla ingredienser som ingår i produkten i fallande viktordning,
- 2) uppgift om produktens nikotinhalt och fördelningen per dos,
- 3) tillverkarens satsnummer,
- 4) en rekommendation om att förvara produkten utom räckhåll för barn,
- 5) hälsovarningar på finska och svenska.

Vad som föreskrivs i 33 § tillämpas med undantag för dess 2, 5 och 8 punkt även på detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter.

På detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter får produktens produktnamn och produktgrupp, tillverkarens eller importörens firma och kontaktuppgifter samt produktens förpackningsstorlek, smak och streckkod anges så att detaljhandelsförpackningen i fråga om sin märkning inte skiljer sig från andra detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter och så att märkningen inte främjar försäljningen av produkten.

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, får detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter inte vara försedda med andra märkningar än de som enligt 1–3 mom. är obligatoriska eller tillåtna på detaljhandelsförpackningar.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser om

1) text, teckensnitt, teckengrad, färg, storlek, placering och andra specifikationer för de hälsovarningar som avses i 1 mom. 5 punkten,

2) teckensnitt, teckengrad, färg, yta, placering och andra specifikationer för de märkningar som avses i 3 mom.; genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får det även föreskrivas om undantag från kravet på enhetlighet enligt 3 mom. i fråga om specifikationer för märkningarna, förutsatt att det rör sig om mindre undantag som inte främjar försäljningen av produkten.

39 b §

Utformningen i övrigt av detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter

En detaljhandelsförpackning för rökfria nikotinprodukter får inte i fråga om form, färg, material eller annan utformning skilja sig från andra detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter, och försäljningen av produkten får inte främjas genom detaljhandelsförpackningens utformning.

Närmare bestämmelser om former, färger, material och annan utformning som är tillåtna i fråga om detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får det även föreskrivas om undantag från kravet på enhetlighet enligt 1 mom. i fråga om utformningen av detaljhandelsförpackningar, förutsatt att det rör sig om mindre undantag som inte främjar försäljningen av produkten.

39 c §

Utformningen av rökfria nikotinprodukter

En rökfri nikotinprodukt får inte i fråga om form, färg, yta eller annan utformning skilja sig från andra rökfria nikotinprodukter i samma produktgrupp, och försäljningen av produkten får inte främjas genom produktens utformning.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Närmare bestämmelser om form, färg, yta och annan utformning som är tillåtna i fråga om rökfria nikotinprodukter får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får det även föreskrivas om undantag från kravet på enhetlighet enligt 1 mom. i fråga om de rökfria nikotinprodukternas utformning, förutsatt att det rör sig om mindre undantag som inte främjar försäljningen av produkten.

40 §

Undantag för varningsmärkning i utrikestrafik

Vad som i 32 § 1 mom. 1 punkten, 36 § 1 mom. 5 punkten, 39 § 1 mom. och 39 a § 1 mom. 5 punkten föreskrivs om användningen av finska och svenska i varningsmärkningar tillämpas inte i fråga om försäljning av tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning och rökfria nikotinprodukter

— — — — —

44 §

Tillståndsplikt för detaljhandel

Tobaksprodukter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter får säljas eller på annat sätt överlåtas i detaljhandel endast om den kommun där försäljningsstället ligger har beviljat ett detaljhandelstillstånd för försäljningsstället och tillståndshavaren. Tillstånd för detaljhandel i ett mobilt kommunikationsmedel beviljas dock av hemkommunen för den som ansöker om tillstånd.

— — — — —

48 §

Anmälan om detaljhandel med nikotinvätska och rökfria nikotinprodukter

Den som har ett sådant detaljhandelstillstånd för tobaksprodukter som beviljats med stöd av den gamla tobakslagen får på samma försäljningsställe även sälja nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter, efter att först ha gjort en skriftlig anmälan till den kommun som beviljat tillståndet och lämnat en uppdatering av de uppgifter som avses i 46 § 1 mom. till kommunen.

— — — — —

50 §

Anmälningsplikt för partihandel

Partihandel med tobaksprodukter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter får bedrivas av den som har gjort en skriftlig anmälan om saken till den kommun där försäljningsstället ligger. Anmälan ska innehålla de uppgifter som avses i 46 § 1 mom. Motsvarande anmälan ska göras före en väsentlig förändring i verksamheten och om verksamheten upphör.

— — — — —

Betänkande ShUB 9/2025 rd

52 a §

Förbud mot försäljning av produkter avsedda för smaksättning av tobaksprodukter och rökfria nikotinprodukter

Till konsumenter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas produkter vars syfte är att i en tobaksprodukt eller rökfri nikotinprodukt skapa en karakteristisk doft eller smak.

53 §

Förbud mot försäljning till minderåriga

Tobaksprodukter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas eller förmedlas till den som inte har fyllt 18 år.

58 §

Förbud mot distansförsäljning

Gränsöverskridande distansförsäljning av tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, nikotinvätskor, örtprodukter för rökning och rökfria nikotinprodukter är förbjuden. Inte heller en näringsidkare som är etablerad i Finland får sälja eller på annat sätt överlåta sådana produkter till konsumenter med hjälp av ett sådant medel för distanskommunikation som avses i 6 kap. 7 § 2 mom. i konsumentskyddslagen (38/1978).

59 §

Förbud mot försäljning på tullauktion

Tobaksprodukter, örtprodukter för rökning, elektroniska cigaretter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter får inte säljas på tullauktion.

60 §

Begränsningar i partihandel

Nikotinvätskor får säljas i parti endast till sådana partiaffärer som gjort anmälan enligt 50 §, för återförsäljning, och till den som

1) har ett sådant detaljhandelstillstånd som avses i 44 § och i enlighet med 46 § 1 mom. 2 punkten eller 49 § har angett att den säljer nikotinvätskor; vad som ovan i detta moment föreskrivs om nikotinvätskor tillämpas även på rökfria nikotinprodukter,

Tobaksprodukter, nikotinvätskor eller rökfria nikotinprodukter får inte säljas i parti på sådana ställen som avses i 45 § 3 mom.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Dessutom får tobaksprodukter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter säljas i parti till detaljförsäljare som inte behöver ha ett detaljhandelstillstånd enligt denna lag och till partiförsäljare som inte omfattas av anmälningsplikten enligt denna lag.

— — — — —

62 §

Införselförbud som gäller för minderåriga

Den som inte har fyllt 18 år får inte föra in tobaksprodukter eller tobakssurrogat i landet.

65 §

Förbud mot införsel med hjälp av ett medel för distanskommunikation

En privatperson får inte från en näringsidkare skaffa eller ta emot tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, nikotinvätskor, örtprodukter för rökning eller rökfria nikotinprodukter per post, som varutransport eller på något annat sätt från andra länder.

66 §

Tidsgränser för resandeförsel

En i Finland bosatt person som på något annat sätt än med flyg anländer till Finland från ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får inte föra in tobaksprodukter, nikotinvätskor eller rökfria nikotinprodukter i landet, om hans eller hennes resa har varat högst 24 timmar.

En utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet bosatt person som på något annat sätt än med flyg anländer till Finland från ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får inte föra in tobaksprodukter, nikotinvätskor eller rökfria nikotinprodukter i landet, om hans eller hennes vistelse i Finland inte är en genomresa och varar högst tre dygn.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får personen föra in tobaksprodukter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter i landet, om det är uppenbart att de har skaffats före utresan från Finland. Trots vad som föreskrivs i 2 mom. får personen föra in nämnda produkter i landet, om det är uppenbart att de är avsedda för hans eller hennes personliga bruk under vistelsen i Finland.

67 §

Kvantitativa begränsningar för resandeförsel

En privatperson får inte

— — — — —

3) när det gäller örtprodukter för rökning vars detaljhandelsförpackningar är märkta på ett sätt som avviker från 39 § 1 mom. föra in mer än 200 enheter färdigrullade produkter och 250 gram produkter i lösvikt i landet,

Betänkande ShUB 9/2025 rd

4) när det gäller rökfria nikotinprodukter vars detaljhandelsförpackningar är märkta på ett sätt som avviker från 39 a § 1 mom. 5 punkten föra in mer än 1 000 gram sådana produkter i landet.

En privatperson får inte för annat än för eget **personligt** bruk föra **med sig** in sådana produkter som avses i 1 mom.

74 §

Allmänna rökförbud

Tobaksrökning är förbjuden

6) på allmänna badstränder från ingången av maj till utgången av september; med *allmän badstrand* avses en badstrand där den kommunala hälsoskyddsmyndigheten förväntar sig att ett stort antal människor badar och om vilken det ska göras en anmälan enligt 13 § 1 mom. i hälsoskyddslagen (763/1994).

Rökfria tobaksprodukter och rökfria nikotinprodukter får inte användas i lokaler eller på utomhusområden som används av daghem eller läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning och inte heller på **sådana** utomhuslekplatser **som avses i 1 mom. 4 punkten**.

80 §

Anslag om rökförbud

Vad som i 1 mom. föreskrivs om rökförbud tillämpas även på förbudet enligt 74 § 3 mom. mot användning av rökfria tobaksprodukter och rökfria nikotinprodukter.

81 §

Verkställighet av rökförbud

Om någon bryter mot ett rökförbud enligt 74 § 1 mom. och trots uppmaning inte avbryter tobaksrökningen, får innehavaren av lokalen eller utomhusområdet eller dennes representant avlägsna personen i fråga därifrån, om detta inte kan anses oskäligt. Vad som ovan föreskrivs om rökförbud tillämpas även på förbudet enligt 74 § 3 mom. mot användning av rökfria tobaksprodukter och rökfria nikotinprodukter.

90 §

Avgifter för behandling av ansökningar och anmälningar

Kommunen tar ut avgift enligt en av kommunen godkänd taxa för

Betänkande ShUB 9/2025 rd

1) behandling av ansökan om detaljhandelstillstånd enligt 44 §; avgift tas ut också för en anmälan om ändring av ett detaljhandelstillstånd när det är fråga om utvidgning av detaljhandeln till nya produktgrupper,

2) behandling av anmälan om detaljhandel med nikotinvätska eller rökfria nikotinprodukter enligt 48 §,

Valvira kan av tillverkare och importörer ta ut avgift för

3) mottagning, lagring, hantering, analys och offentliggörande av uppgifter som lämnats till verket med stöd av 14–16, 18, 20, 26–29, 29 a och 29 b § samt anknytande åtgärder,

91 §

Avgifter för övervakningen enligt tobakslagen

Övervakningsavgiften är högst 500 euro per försäljningsdisk. Om en aktör dock i enlighet med 46 § 1 mom. 2 punkten eller 50 § 1 mom. har gjort en anmälan om detalj- eller partihandel med både tobaksprodukter och nikotinvätskor eller har gjort en anmälan enligt 48 § om detaljhandel med nikotinvätskor, tas högst dubbel övervakningsavgift ut. Vad som ovan i detta moment föreskrivs om nikotinvätskor tillämpas även på rökfria nikotinprodukter.

För att täcka de kostnader som övervakningen enligt denna lag orsakar tar Valvira årligen ut en övervakningsavgift hos tillverkare och importörer av tobaksprodukter, nikotinvätskor, nikotinfria vätskor för förångning och rökfria nikotinprodukter. Övervakningsavgiften bildas enligt följande på basis av de försäljningsvolymerna som tillverkaren eller importören under det föregående kalenderåret har rapporterat till Valvira med stöd av 16, 27 och 29 b §:

- 5) nikotinvätskor och nikotinfria vätskor för förångning: 0,01 euro per milliliter,
6) rökfria nikotinprodukter som säljs i dosenheter: 0,001 euro per styck,
7) andra rökfria nikotinprodukter: 1,7 euro per kilogram.

94 §

Registrering och offentliggörande av uppgifter om produkttillsyn

Valvira gör de uppgifter som erhållits med stöd av 14 § 1 mom. 1–4 punkten och 15, 18, 26, 29, 29 a och 29 b §, med undantag för företagshemligheter, tillgängliga för allmänheten på en webbplats, där det bara kan göras enskilda sökningar med produktnamnet eller namnet eller företags- och organisationsnumret på den registrerade som sökvillkor.

Med avvikelse från 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) ska namnet på en sådan fysisk person som avses i 26 § 2 mom. 1 punkten och 29 a § 2 mom.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

1 punkten i denna lag offentliggörs som sådant när uppgifter görs tillgängliga i enlighet med 2 mom. i denna paragraf.

97 §

Återkallande av detaljhandelstillstånd

Kommunen får återkalla ett i 44 § avsett eller ett med stöd av den gamla tobakslagen beviljat detaljhandelstillstånd för minst en vecka och högst sex månader, om innehavaren av detaljhandelstillståndet, trots att kommunen eller en annan tillsynsmyndighet gett en skriftlig varning eller trots en straffrättslig påföljd

1) säljer eller på annat sätt överlåter sådana tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare, nikotinvätskor, nikotinfria vätskor för förångning, örtprodukter för rökning eller rökfria nikotinprodukter vars detaljhandelsförpackningar strider mot bestämmelserna i 5 kap.,

2) låter bli att göra en anmälan om försäljning av nikotinvätskor eller rökfria nikotinprodukter i enlighet med 48 § eller lämna väsentliga uppgifter som avses i 49 §,

6) i strid med 58 § säljer eller på annat sätt överlåter tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, nikotinvätskor eller rökfria nikotinprodukter till konsumenter med hjälp av ett medel för distanskommunikation,

100 §

Försäljningsförbud

Valvira kan förbjuda försäljning och annan överlåtelse av tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, nikotinvätska, nikotinfri vätska för förångning, örtprodukter för rökning och rökfria nikotinprodukter, om

3) tillverkaren eller importören inte har lämnat uppgifter enligt 14–16, 18, 20, 26, 27, 29, 29 a eller 29 b § till Valvira på föreskrivet sätt, inom föreskriven tid eller i föreskrivet format eller om de uppgifter som lämnats inte är korrekta,

4) tillverkaren eller importören inte har betalat Valvira de avgifter som avses i 90 § 3 mom. eller 91 § 4 mom.

109 §

Brott vid försäljning av tobak

Den som uppsåtligen

1) i strid med 53 § 1 mom. säljer eller på annat sätt mot ersättning överlåter eller förmedlar tobaksprodukter, nikotinvätska eller rökfria nikotinprodukter till någon som inte har fyllt 18 år,

Betänkande ShUB 9/2025 rd

2) i strid med 51 § säljer eller på annat sätt mot ersättning överlåter eller förmedlar tuggtobak, tobak för användning i näsan eller tobak för användning i munnen,

3) i strid med 44 § i näringsverksamhet säljer eller på annat sätt överlåter tobaksprodukter, nikotinvätska eller rökfria nikotinprodukter utan detaljhandelstillstånd eller utan att göra en anmälan om detaljhandel med nikotinvätska eller rökfria nikotinprodukter enligt 48 eller 49 §, eller

4) i strid med 60 § i partihandel säljer eller på annat sätt överlåter tobaksprodukter, nikotinvätska eller rökfria nikotinprodukter till någon annan än en sådan aktör som avses i den paragrafen,

ska för *brott vid försäljning av tobak* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

113 §

Rökningsförseelse

Vad som föreskrivs om tobaksrökning i 1 mom. gäller även rökning av örtprodukter för rökning och användning av elektroniska cigaretter samt användning av rökfria tobaksprodukter och rökfria nikotinprodukter i strid med 74 § 3 mom. i lokaler eller på utomhusområden som används av daghem eller läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning och på utomhuslekplatser.

117 §

Ytterförpackningar

Vad som i denna lag föreskrivs om detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter, örtprodukter för rökning, elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare, nikotinfri vätska för förångning och rökfria nikotinprodukter gäller även eventuella ytterförpackningar, med undantag av 32 § 1 mom. 2 punkten, 34 och 35 § samt 6 kap.

118 §

Förbud mot innehav

Den som inte har fyllt 18 år får inte inneha tobaksprodukter eller tobakssurrogat.

119 §

Förstöring

En anställningsberättigad tjänsteman får bevisligen förstöra eller låta förstöra en sådan tobaksprodukt, örtprodukt för rökning, elektronisk cigarett, nikotinvätska eller rökfri nikotinprodukt jämte förpackning som kan tas i beslag om det finns skäl att anta att den kommer att förklaras förverkad och som inte har något nämnvärt försäljnings- eller bruksvärde.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 25 a och 34 § samt 39 a § 1 mom. träder dock i kraft sex månader efter ikraftträdandet av denna lag och bestämmelserna i 39 a § 2–4 mom., 39 b och 39 c § och 80 § 2 mom. ett år efter ikraftträdandet av denna lag.

Vad som föreskrivs i 65 § tillämpas inte på rökfria nikotinprodukter som har skaffats före ikraftträdandet av denna lag.

I fråga om rökfria nikotinprodukter som säljs eller på annat sätt överläts till konsumenter i Finland vid ikraftträdandet av denna lag ska den anmälan som avses i 29 a § göras inom sex månader från ikraftträdandet. Tillverkare och importörer av rökfria nikotinprodukter ska första gången lämna de uppgifter som avses i 29 b § till Valvira det kalenderår som följer på ikraftträdandet av denna lag.

En näringsidkare som vid ikraftträdandet av denna lag säljer eller på annat sätt överläter rökfria nikotinprodukter i detaljhandel och som inom tre månader från ikraftträdandet till kommunen lämnar en i 46 § avsedd tillståndsansökan om detaljhandel med rökfria nikotinprodukter eller gör en i 48 eller 49 § avsedd anmälan om detaljhandel med rökfria nikotinprodukter får trots vad som föreskrivs i 44 § 1 mom. sälja eller på annat sätt överlåta rökfria nikotinprodukter i detaljhandel under ett år från ikraftträdandet.

En näringsidkare som vid ikraftträdandet av denna lag säljer eller på annat sätt överläter rökfria nikotinprodukter i partihandel och som inom tre månader från ikraftträdandet till kommunen gör en i 50 § föreskriven anmälan om partihandel med rökfria nikotinprodukter får trots vad som föreskrivs i 50 § sälja rökfria nikotinprodukter i parti under ett år från ikraftträdandet. En näringsidkare får trots vad som föreskrivs i det inledande stycket i 60 § 2 mom. sälja eller på annat sätt överlåta för återförsäljning rökfria nikotinprodukter under tre månader från ikraftträdandet av denna lag samt trots vad som föreskrivs i 1 punkten i det momentet under ett år från ikraftträdandet, om köparen kan visa att denne har gjort en sådan ansökan eller anmälan som avses i den punkten.

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur den nu föreslagna regleringen fungerar särskilt med tanke på minskad grå import, främjande av folkhälsan, minskning av skillnaderna i välfärd och hälsa samt förebyggande av användning bland unga och vid behov snabbt vidtar åtgärder för att ändra regleringen.*
2. *Riksdagen förutsätter att statsrådet följer regleringen i de övriga nordiska länderna och grannländerna i fråga om produkternas nikotinhalt, åldersgränser samt begränsningar av aromämnen eller tillsatsämnen och vid behov snabbt vidtar åtgärder för att förenhetliga regleringen.*
3. *Riksdagen förutsätter att statsrådet följer användningen av nikotinpreparat och konsekvenserna av användningen särskilt för personer under 20 år och vid behov vidtar åtgärder för att höja åldersgränserna för tobaks- och nikotinprodukter. Dessutom förutsätter riksdagen att statsrådet främjar drogfrihet också i fråga om tobaks- och nikotinprodukter när det gäller idrottsföreningar och fritidsverksamhet för barn och unga.*

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Helsingfors 25.4.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Maaret Castrén saml
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Hilikka Kemppi cent (delvis)
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Ville Merinen sd
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Minna Reijonen saf (delvis)
medlem Anne Rintamäki saf
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Sillanpää saf
medlem Ville Väyrynen saml
medlem Henrik Wickström sv
ersättare Mari Kaunistola saml
ersättare Aki Lindén sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Päivi Salo.

Betänkande ShUB 9/2025 rd

Reservation 1 /sd, vänst

Reservation 1

Motivering

Propositionen baserar sig på en tidigare proposition med förslag till lag om ändring av tobakslagen (RP 38/2024 rd), som godkändes den 9 oktober 2024 i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 8/2024 rd) (riksdagens svar RSv 76/2024 rd). Vi lämnade då en reservation till betänkandet och den reservation som vi nu lämnar har huvudsakligen samma innehåll. Vi ansåg redan tidigare att lagen i alltför hög grad gagnade industrins och handelns intressen och åsidosatte folkhälsan och barns och ungas hälsa. Detta kom konkret fram efter att lagen hade blivit antagen och det uppdagades att de bestämmelser som gäller smakerna på nikotinpåsar hade kunnat gynna ett enskilt företag. Då tilläts mentol, mint, te, ingefära, rosmarin och trä i smaklistan som drevs av regeringen. En del av riksdagsledamöterna verkade förvånade över att regleringen kunde ha gynnat ett enskilt företag, trots att detta framgick av yttrandena. Regeringen beslutade i oktober 2024 att lagen inte föredras för stadfästelse, utan beredningen inleds på nytt. Vi anser att detta är oerhört, och vi efterlyser den föredragande ministern Grahn-Laasonens ansvar. Fallet ger själ att allvarligt ifrågasätta hur insatt den minister som ansvarar för drogpolitikens riktlinjer och aktivt driver industrins intressen också inom alkoholpolitiken är i innehållet och konsekvenserna av de lagförslag som ministern föredrar.

Vi stöder propositionen om ändring av tobakslagen på så sätt att nikotinpåsar omfattas av tobakslagens tillämpningsområde och att användningen av rökfria nikotinprodukter förbjuds i lokaler och på utomhusområden som används av daghem eller läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning och på utomhuslekplatser. Vi anser dock att propositionen i alltför hög grad beaktar tobaksindustrins och dagligvaruhandelns intressen och åsidosätter till exempel folkhälsoaspekter och konsekvenserna för barns och ungas hälsa och välfärd.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning ansåg alla folkhälsoorganisationer och de flesta myndigheterna att den föreslagna nikotingränsen (16,6 mg) är för hög. Vi anser att den valda gränsen inte har motiverats på ett trovärdigt sätt i propositionen och att det inte räcker med motiveringen, att då behövs inte en märkning enligt den så kallade CLP-förordningen om produktens akuta toxicitet på produktens detaljhandelsförpackning. Också enligt propositionen är den föreslagna nikotingränsen rätt så hög och kan vara livshotande särskilt för småbarn. I propositionen konstateras det att en nikotinpåse innehållande 16,6 milligram nikotin kan, om påsen förtärs, döda ett barn som väger drygt 30 kilogram. Vi anser att det är nödvändigt att värna folkhälsan, särskilt barns och ungas hälsa, och fastställa en gräns på högst 12 mg per gram produkt. Även denna gräns är mycket hög jämfört med det som framhålls av många av de sakkunniga som utskottet hört, men går i samma riktning som i våra grannländer. Hittills har det i Sverige inte föreskrivits någon nikotingräns för produkterna, men i mars 2024 publicerades ett betänkande där det föreslås att nikotinhalten får vara högst 12 milligram per gram produkt. I Danmark har det föreslagits att bestämmelserna om nikotinpåsar ändras så att de i stor utsträckning motsvarar bestämmelserna om cigaretter. I Estland håller man på att inleda beredning av bestämmelser om nikotinpåsar, medan nikotingränsen i Lettland är 4 mg. I Norge har ingen nikotinpåse godkänts av myndigheterna, men på marknaden finns det nikotinpåsar med tobak som marknadsförs som snus som är tillåtet i

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 1 /sd, vänst

landet. De nordiska regeringarna tog i december 2024 ställning till halterna i nikotinpåsar. Enligt ställningstagandet kan ett gemensamt gränsvärde för nikotin skydda barn och unga och minska möjligheterna att köpa en starkare produkt från ett annat nordiskt land. Innan samarbete inleds inväntas ännu kompletterande uppgifter. Vi anser det vara viktigt att man i fortsättningen aktivt strävar efter en gemensam nordisk reglering som främjar folkhälsan.

Regeringen föreslår att rökfria nikotinprodukter ska tillåtas smaka mentol och mint. Många av de sakkunniga som utskottet hört har kritiserat propositionen. Undersökningar visar att smakämnen ökar ungdomars intresse för tobaks- och nikotinprodukter. Smakerna ger också en mindre skadlig bild av produkterna och sänker tröskeln för försök och användning. I propositionen sägs det att de karakteristiska dofterna och smakerna, inklusive mentol och mint, i och med det nuvarande tobaksdirektivet förbjöds i fråga om vissa tobaksprodukter framför allt på grund av att de konstaterats vara lockande i synnerhet för ungdomar. Enligt sakkunnigyttrandena kommer dessutom de aromämnen som används sannolikt att öka nikotinpåsarnas toxicitet, eftersom en del av aromämnen också ökar upptaget av nikotin och stärker uppkomsten av ett beroende. Regionförvaltningsverket i Södra Finland konstaterar dessutom att den praktiska tillsynen försvåras av att vissa smaker tillåts, eftersom det ökar behovet av tolkning och därmed orsakar onödig administrativ börda. Också Kommunförbundet noterar samma missförhållande och föreslår i likhet med många andra att förbudet mot karakteristiska smaker och dofter i rökfria nikotinprodukter bör överensstämma med bestämmelserna i tobakslagen i övrigt. I den föreslagna 25 a § föreslås inget förbud mot sådana tillsatser i rökfria nikotinprodukter som ökar upptaget av nikotin. Det går inte heller i fortsättningen att av nikotinhalten i en nikotinpåse sluta sig till hur mycket nikotin som faktiskt absorberas av produkten. Det är utifrån sakkunnigutfrågningen nödvändigt att förbjuda också tillsatser för att främja hälsan och förebygga skador. Vi föreslår att nikotinpåsar inte får innehålla tillsatser eller smaker som underlättar upptaget av nikotin.

Under remissförfarandet och utskottets sakkunnigutfrågning föreslog flera folkhälsoorganisationer och myndigheter att åldersgränsen för köp och försäljning av tobaks- och nikotinprodukter bör höjas till 20 år. En höjning av åldersgränsen skulle ha positiva effekter på de ungas hälsa och minska skillnaderna i välfärd och hälsa på befolkningsnivå. Vi föreslår att åldersgränsen i tobakslagen fastställs till 20 år.

Vi anser det vara viktigt att de rökfria nikotinprodukternas förpackningspåskrifter minskar användningen. Enligt propositionen ska förpackningar med nikotinpåsar förses med bland annat hälsovarningar på finska och svenska och förpackningarna ska förenhetligas. Vi föreslår också att rökfria nikotinprodukter förses med figurativa hälsovarningar, på samma sätt som tobaksprodukter avsedda för rökning.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar (Reservationens ändringsförslag) och

att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 1 /sd, vänst

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av tobakslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tobakslagen (549/2016) 2 § 25 och 33 punkten, 6 § 1 punkten, det inledande stycket i 8 § 1 mom., 11 § 1 och 6 punkten, 22 § 1 mom., 30 § 3 mom., 31 och 34 §, det inledande stycket i 40 §, 44 § 1 mom., rubriken för 48 §, 48 § 1 mom., 50 § 1 mom., 52 a §, 53 § 1 och 2 mom., 58 och 59 §, 60 § 2 mom. 1 punkten, 60 § 3 och 4 mom., 62, 65 och 66 §, 67 § 1 mom. 3 punkten, 74 § 1 mom. 6 punkten och 3 mom., 81 §, 90 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 90 § 3 mom. 3 punkten, 91 § 2 mom., det inledande stycket i 91 § 4 mom., 91 § 4 mom. 5 punkten, 94 § 2 och 3 mom., 97 § 1 mom. 1, 2 och 6 punkten, det inledande stycket i 100 § 1 mom., 100 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 109 §, 113 § 2 mom. samt 117, 118 och 119 §,

av dem det inledande stycket i 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 547/2022, 11 § 6 punkten sådan den lyder i lag 212/2023, det inledande stycket i 40 § sådant det lyder i lag 136/2022, 52 a, 58 och 65 §, 74 § 1 mom. 6 punkten och 3 mom., det inledande stycket i 91 § 4 mom., 91 § 4 mom. 5 punkten, 94 § 3 mom. och 117 § sådana de lyder i lag 283/2022, 60 § 4 mom., 97 § 1 mom. 1, 2 och 6 punkten och 109 § sådana de lyder i lag 1374/2016, 94 § 2 mom. sådant det lyder i lag 701/2018, det inledande stycket i 100 § 1 mom. och 100 § 1 mom. 3 och 4 punkten sådana de lyder i lag 262/2022 och 119 § sådan den lyder i lag 248/2019, och

fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 248/2019, 1170/2022 och 212/2023, en ny 14 a-punkt, till lagen nya 25 a, 29 a, 29 b och 39 a–39 c §, till 67 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 283/2022, en ny 4 punkt, till 80 § ett nytt 2 mom. och till 91 § 4 mom., sådant det lyder i lag 283/2022, nya 6 och 7 punkter som följer:

2, 6, 8 §

(Som i ShUB)

11 § (Ny)

Förbudna tillsatser och egenskaper

Till konsumenten får inte säljas eller på annat sätt överlåtas:

1) cigaretter, rulltobak eller ~~upphettade~~-tobaksprodukter med en karakteristisk doft eller smak, (16.2.2023/212)

6) tobaksprodukter ~~för rökning~~ med tillsatser som underlättar upptag av nikotin eller inandning av rök,

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 1 /sd, vänst

22 §

(Som i ShUB)

25 a §

Krav för rökfria nikotinprodukter

Till konsumenter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas rökfria nikotinprodukter som

1) innehåller mer nikotin än 12 milligram per gram produkt,

2) har någon smak; ~~rökfria nikotinprodukter får dock smaka mentol eller mint.~~

(2 mom. som i ShUB)

Vad som i 11 § 1 mom. 2, 3, 5, 6, 7 och 9 punkten föreskrivs om tobaksprodukter tillämpas även på rökfria nikotinprodukter.

29 a, 29 b, 30, 31, 34 §

(Som i ShUB)

39 a §

Märkning av detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter

Detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter ska vara försedda med

(1—4 punkten som i ShUB)

5) hälsovarningar på finska och svenska samt figurativa varningar för rökfria nikotinprodukters negativa effekter på hälsan.

(2—5 mom. som i ShUB)

39 b—39 c, 40, 44, 48, 50, 52 a §

(Som i ShUB)

53 §

Förbud mot försäljning till person under 20 år

Tobaksprodukter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas eller förmedlas till den som inte har fyllt 20 år.

Tobakssurrogat, röktilbehör och elektroniska cigaretter får inte i näringsverksamhet säljas eller på annat sätt överlåtas till den som inte har fyllt 20 år. (Nytt)

58—60 §

(Som i ShUB)

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation

62 §

Införsselförbud som gäller för personer under 20 år

Den som inte har fyllt 20 år får inte föra in tobaksprodukter eller tobakssurrogat i landet.

65—67, 74, 80, 81, 90, 91, 94, 97, 100, 109, 113 ja 117 §

(Som i ShUB)

118 §

Förbud mot innehav

Den som inte har fyllt 20 år får inte inneha tobaksprodukter eller tobakssurrogat.

119 §

(Som i ShUB)

Ikraftträdandebestämmelsen

(Som i ShUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt samarbetar med andra länder när det gäller att utveckla regleringen av nikotinprodukter i syfte att minska skillnaderna i hälsa och välfärd.

Helsingfors 25.4.2025

Kim Berg sd
Krista Kiuru sd
Ville Merinen sd
Aki Lindén sd
Aino-Kaisa Pekonen vänst

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservation 2

Motivering

Syftet med tobakslagen är att användningen av tobaksprodukter och andra nikotinhaltiga produkter som innehåller för människor giftiga ämnen och orsakar beroende ska upphöra. Rökavvänjning bidrar till folkhälsomålen och minskar förekomsten av tobaksrelaterade sjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar och lungsjukdomar.

Finland har hittills målmedvetet vidtagit åtgärder för att avsevärt minska rökningen och förhindra att fler börjar röka. Enligt Institutet för hälsa och välfärd orsakar rökning fortfarande samhället kostnader på cirka 1,3 miljarder euro. Tobaksrökning medför cirka 340 miljoner euro i utgifter för hälso- och sjukvården. En minskning av tobaksrökningen och avvänjning från tobaksprodukter är därför mycket motiverad också ur ekonomisk synvinkel.

Den lagändring som regeringen föreslår styr utvecklingen delvis i rätt riktning, men är delvis otillräcklig. Det finns inga hälsopolitiska motiveringar för alla detaljer i propositionen och därför kan vi inte godkänna dem. Vi är också oroade över hur nya produkter som ersätter tobak marknadsförs bland unga.

Regeringens tillvägagångssätt för att reformera tobakslagen väcker oro. Regeringen lämnade redan tidigare en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av tobakslagen (RP 38/2024 rd). Propositionen godkändes i riksdagen genom röster från regeringspartiernas riksdagsledamöter i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 8/2024 rd), men republikens president beslutade att inte stadfästa lagen och lagen återgick till riksdagen. Riksdagen förkastade lagen den 28 november 2024. Under behandlingen av lagförslaget hade information om osakligt inflytande i anslutning till beredningen av lagen kommit till offentligheten. Vi ser det som ytterst oroväckande att man vid beredningen av tobakslagen inte har sett folkhälsoaspekter som det centrala, utan företag inom branschen som har för avsikt att främja försäljning av produkter som är mycket skadliga för hälsan har kunnat påverka lagens innehåll.

I denna reservation föreslår vi ändringar som kan skydda unga människor från att börja röka, minska användningen av tobaksprodukter, de skador som användningen av tobaksprodukter och det beroende som uppstår samt på lång sikt förbättra folkhälsan.

Nikotinhalten bör sänkas till 12 milligram per gram

Nikotin orsakar betydande skador på människan redan vid låga halter. Det är särskilt skadligt för växande barn och unga samt för fostren. Enligt sakkunnigyttranden till utskottet ökar risken för nikotinberoende när nikotinmängden ökar. Höga nikotinhalter ökar risken för förgiftning och gör tobaksprodukterna särskilt beroendeframkallande, vilket gör det svårt att sluta använda tobaksprodukter och ökar de långsiktiga hälsoriskerna.

Att sänka nikotinhalten till en nordisk nivå på 12 milligram per gram skulle vara ett enkelt och effektivt sätt att minska tobaksprodukternas beroendeframkallande effekt. En sänkning av nikotin-

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 2 /cent

halten i tobaksprodukter skulle avsevärt minska risken för beroende, särskilt bland ungdomar och nya konsumenter av tobaksprodukter. En minskning av nikotindoserna gör det också lättare att sluta röka, eftersom abstinenssymtom då också blir lindrigare.

Förbud mot tillsatser och smaker i rökfria nikotinprodukter

Tillsatserna i tobaksprodukter lockar särskilt ungdomar att prova och fortsätta använda tobaksprodukter. Tobakslagen förbjuder redan nu tillsättning av karakteristiska dofter och smaker i cigaretter, rulltobak samt nikotinfria och nikotinhaltiga vätskor som används i elektroniska cigaretter. Förbudet mot dofter och smaktillsatser bör utsträckas till att gälla alla produkter som omfattas av tobakslagen. Det omfattande utbud av rökfria nikotinprodukter som tillåts genom lagförslaget är inte hälsopolitiskt motiverat.

De söta smakerna mentol och mint, som i propositionen tillåts för rökfria nikotinprodukter, döljer den dåliga smak som är karakteristisk för tobak och kan ge den felaktiga uppfattningen att produkten är ofarlig. Dessa tillsatser kan också bidra till att öka de negativa effekterna av produkterna. Till exempel mentol ökar upptaget av nikotin i blodet, förstärker nikotinets effekt på användarens hjärna och bidrar därmed också till uppkomsten av beroende.

Ett förbud mot smaker i alla produkter som ersätter tobak skulle vara mycket viktigt för att hindra nya användare från att börja använda tobaksprodukter. Avlägsnandet av tillsatser och smaker skulle göra tobaksprodukter mindre attraktiva och göra det lättare att sluta använda dem.

Höj åldersgränsen för försäljning, innehav och införsel av tobaksprodukter till 20 år

Om man börjar röka som ung ökar risken för långvarigt beroende och utveckling av allvarlig ohälsa avsevärt. Över 90 procent av rökarna börjar använda tobaksprodukter före 20 års ålder, vilket innebär att en högre åldersgräns än för närvarande höjer tröskeln för att börja och avsevärt minskar antalet nya rökare. Om de unga själva inte kan köpa tobaksprodukter skulle sannolikheten för att de börjar röka minska. Till exempel i Förenta staterna har åldersgränsen för köp av tobaksprodukter, såsom cigaretter och elektroniska tobaksprodukter, höjts till 21 år. En höjning av åldersgränsen skulle också i Finland kunna stärka den positiva utvecklingen när det gäller att minska rökningen bland unga.

För folkhälsans skull är det mycket viktigt att förebygga att unga börjar röka. Höjningen av åldersgränsen för försäljning, innehav och införsel av tobaksprodukter från nuvarande 18 år till 20 år är enligt flera myndigheter och folkhälsoorganisationer ett effektivt sätt att förebygga att unga börjar röka. Enligt Institutet för hälsa och välfärd är metoderna i propositionen inte tillräckliga för att svara mot målen att förebygga förgiftningar och att unga använder tobaksprodukter och nikotinhaltiga produkter som ersätter tobaksprodukter. Därför bör åldersgränserna höjas till 20 år.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar. (Reservationens ändringsförslag)

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 2 /cent

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av tobakslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tobakslagen (549/2016) 2 § 25 och 33 punkten, 6 § 1 punkten, det inledande stycket i 8 § 1 mom., **11 § 1 och 6 punkten**, 22 § 1 mom., 30 § 3 mom., 31 och 34 §, det inledande stycket i 40 §, 44 § 1 mom., rubriken för 48 §, 48 § 1 mom., 50 § 1 mom., 52 a §, 53 § 1 **och 2** mom., 58 och 59 §, 60 § 2 mom. 1 punkten, 60 § 3 och 4 mom., 62, 65 och 66 §, 67 § 1 mom. 3 punkten, 74 § 1 mom. 6 punkten och 3 mom., 81 §, 90 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 90 § 3 mom. 3 punkten, 91 § 2 mom., det inledande stycket i 91 § 4 mom., 91 § 4 mom. 5 punkten, 94 § 2 och 3 mom., 97 § 1 mom. 1, 2 och 6 punkten, det inledande stycket i 100 § 1 mom., 100 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 109 §, 113 § 2 mom. samt 117, 118 och 119 §,

av dem det inledande stycket i 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag 547/2022, **11 § 6 punkten sådan den lyder i lag 212/2023**, det inledande stycket i 40 § sådant det lyder i lag 136/2022, 52 a, 58 och 65 §, 74 § 1 mom. 6 punkten och 3 mom., det inledande stycket i 91 § 4 mom., 91 § 4 mom. 5 punkten, 94 § 3 mom. och 117 § sådana de lyder i lag 283/2022, 60 § 4 mom., 97 § 1 mom. 1, 2 och 6 punkten och 109 § sådana de lyder i lag 1374/2016, 94 § 2 mom. sådant det lyder i lag 701/2018, det inledande stycket i 100 § 1 mom. och 100 § 1 mom. 3 och 4 punkten sådana de lyder i lag 262/2022 och 119 § sådan den lyder i lag 248/2019, och

fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 248/2019, 1170/2022 och 212/2023, en ny 14 a-punkt, till lagen nya 25 a, 29 a, 29 b och 39 a–39 c §, till 67 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 283/2022, en ny 4 punkt, till 80 § ett nytt 2 mom. och till 91 § 4 mom., sådant det lyder i lag 283/2022, nya 6 och 7 punkter som följer:

2, 6, 8 §

(Som i ShUB)

11 § (Ny)

Förbudna tillsatser och egenskaper

Till konsumenten får inte säljas eller på annat sätt överlåtas

1) cigaretter, rulltobak eller ~~upphettade~~ tobaksprodukter med en karakteristisk doft eller smak,

6) tobaksprodukter ~~för rökning~~ med tillsatser som underlättar upptag av nikotin eller inhalering av rök,

22 §

(Som i ShUB)

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 2 /cent

25 a §

Krav för rökfria nikotinprodukter

Till konsumenter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas rökfria nikotinprodukter som

- 1) innehåller mer nikotin än 12 milligram per gram produkt,
 - 2) har någon smak; ~~rökfria nikotinprodukter får dock smaka mentol eller mint.~~
- (2 mom. som i ShUB)

Vad som i 11 § 1 mom. 2, 3, 5, 6, 7 och 9 punkten föreskrivs om tobaksprodukter tillämpas även på rökfria nikotinprodukter.

29 a, 29 b, 30, 31, 34 §

(Som i ShUB)

39 a §

Märkning av detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter

Detaljhandelsförpackningar för rökfria nikotinprodukter ska vara försedda med

(1—4 punkten som i ShUB)

5) hälsovarningar på finska och svenska samt figurativa varningar för rökfria tobaksprodukters negativa effekter på hälsan.

(2—5 mom. kuten StVM)

39 b—39 c, 40, 44, 48, 50, 52 a §

(Som i ShUB)

53 §

Förbud mot försäljning till personer under 20 år

Tobaksprodukter, nikotinvätskor och rökfria nikotinprodukter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas eller förmedlas till den som inte har fyllt 20 år.

Tobakssurrogat, rökstillbehör och elektroniska cigaretter får inte i näringsverksamhet säljas eller på annat sätt överlåtas till den som inte har fyllt 20 år. (Nytt)

58—60 §

(Som i ShUB)

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Vastalause 2 /kesk

62 §

Införsselförbud som gäller för personer under 20 år

Den som inte har fyllt 20 år får inte föra in tobaksprodukter eller tobakssurrogat i landet.

65—67, 74, 80, 81, 90, 91, 94, 97, 100, 109, 113 ja 117 §

(Som i ShUB)

118 §

Förbud mot innehav

Den som inte har fyllt 20 år får inte inneha tobaksprodukter eller tobakssurrogat.

119 §

(Som i ShUB)

Ikraftträdandebestämmelsen

(Som i ShUB)

Helsingfors 25.4.2025

Hanna-Leena Mattila cent
Hilkka Kemppi cent

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 3 /gröna

Reservation 3

Motivering

Det är välkommet och nödvändigt att ta in nikotinpåsar i lagstiftningen till den del de ännu inte omfattas av bestämmelser. Propositionen står dock i strid med tobakslagens mål om att mindre än fem procent av den vuxna befolkningen ska använda tobaks- och nikotinprodukter 2030. Propositionen är dessutom problematisk med tanke på folkhälsan, det allmännas skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att främja befolkningens hälsa samt skyldigheterna enligt WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, vilka betonar bekämpning av nikotinberoende.

Propositionens undantag i fråga om smakämnen och den höga nikotingränsen medför betydande olägenheter för de ungas hälsa och välbefinnande. Särskilt mentol har varit ett populärt smak- och tillsatsämne i tobaks- och nikotinprodukter. Studier visar att smakämnen som mentol gör nikotinpåsarna attraktiva för unga och sänker tröskeln för att börja använda dem, vilket bidrar till att skapa en ny nikotinberoende generation. Detta strider helt mot syftet med tobakslagen, som är att stoppa användningen av tobaks- och nikotinprodukter.

Nikotinpåsar lockar särskilt unga och socioekonomiskt utsatta grupper, vilket ökar hälsoskillnaderna bland befolkningen. Nikotinpåsar är redan populära särskilt bland pojkar som studerar i yrkesskolor, och utan effektiva restriktioner skulle denna trend bara bli starkare. Detta strider mot Finlands mål att minska befolkningens hälsoskillnader och främja välbefinnande. Vidare är den nikotingräns på 16,6 mg/g som föreslås i propositionen för hög och farlig särskilt för ungas och barns hälsa. I internationell jämförelse är nikotinpåsar till exempel helt förbjudna i Holland och Belgien, och i många andra länder har nikotinmängden begränsats till en betydligt lägre nivå (4–12 mg/g). Bland annat rekommenderar Institutet för hälsa och välfärd en maximigräns på 8 mg/g.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet men 25 a § med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

25 a §

Krav för rökfria nikotinprodukter

Till konsumenter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas rökfria nikotinprodukter som

- 1) innehåller mer nikotin än 8 milligram per gram produkt,
- 2) har någon smak; ~~rökfria nikotinprodukter får dock smaka mentol eller mint.~~

Betänkande ShUB 9/2025 rd
Reservation 3 /gröna

(2 mom. som i ShUB)

Vad som i 11 § 1 mom. 2, 3, 5, 6, 7 och 9 punkten föreskrivs om tobaksprodukter tillämpas även på rökfria nikotinprodukter.

— — — — —

Helsingfors 25.4.2025

Bella Forsgrén gröna